

Import/införsel av får och getter information till djurägare

Information om införsel av får och get

Allmän information

Handel med djur mellan länder innebär risk för spridning av smittsamma djursjukdomar såsom exempelvis brucellos eller mul- och klövsjuka. Det finns därför ett regelverk för att minska risken för att de djur som flyttas bär på någon smitta.

Den här informationen är ett sammandrag av regelverket och är tänkt som ett stöd vid planerad införsel/import¹ av får och getter. Det är de författningar och EU-förordningar som ligger till grund för informationen och som är juridiskt bindande.

Införsel får ske från länder inom EU och från Norge, samt från de länder utanför EU ("tredje länder") som är godkända för import till EU. Kontrollera med enheten för idisslare och gris på Jordbruksverket angående vilka länder som är godkända. Detta kan förändras tillsammans med det internationella smittoläget.

► *Kontakta enheten för idisslare och gris i god tid innan djur köps in eller datum för transporten är bestämd.*

Skulle en införsel från ett land eller anläggning inte vara möjlig sparas mycket tid och arbete genom att upptäcka detta i ett tidigt skede. När det gäller vissa extremt smittsamma sjukdomar kan smittläget och regelverket, och därmed möjligheten att importera djuren, ändras med mycket kort varsel. Exempel på detta är blåtunga och mul- och klövsjuka.

Djurägaren står för kostnader för veterinärer, karantän och provtagningar.

Nedan följer en sammanfattning av arbetsgången vid införsel/import. Mer detaljerad information om de olika stegen följer efter sammanfattningen.

Sammanfattning av arbetsgång för införsel av får och getter.

1. Kontakta enheten för idisslare och gris för att få information och råd om införsel och om eventuella svårigheter förknippade med vissa länder eller sjukdomar.
2. Kontrollera att de tilltänkta djuren i avsändarbesättningen är individuellt märkta och kommer från en registrerad anläggning. De måste också uppfylla alla hälsokraven inklusive eventuella provtagningar. hälsointyget.
3. Ta gärna kontakt med Svenska Djurbönders Smittskyddskontroll SDS för information och rekommendationer om djurhälsoproblem och program som kan vara aktuella för djurslaget.

¹ Om djuren kommer från EU är det en införsel och om djuren kommer från länder utanför EU är det en import. Det finns skillnader i regelverket mellan införsel och import.

4. Kontakta länsveterinär för ansökan om godkännande av karantän. Se till att karantänen är godkänd av jordbruksverket (skriftligt beslut) innan djuren anländer. Vid godkännande utser Jordbruksverket en karantänsveterinär.
5. Registrera dig för införsel senast 7 dagar innan beräknad införsel.
6. Karantänsveterinären beställer öronbrickor i de fall det krävs hos registerenheten på Jordbruksverket.
7. Anmälan till tullen ska göras vid gränspassagen.
8. Den officiella veterinären i utreselandet ska undersöka djuren och utfärda hälsointyget inom 24 timmar före transporten. Djuren ska transporteras av godkänd transportör. Transporten ska medföra en färdjournal om transporttiden är längre än 8 timmar.
- 9a. Djur från EU-länder, Norge och Schweiz
Karantänsveterinären ska ha kontaktats av djurägaren och vara på plats för att besiktiga djuren när de anländer till besättningen. Djuren ska vara korrekt märkta. Den ursprungliga märkningen får inte avlägsnas. Djuren ska vara märkta både elektroniskt och med en vanlig öronbricka. Den elektroniska märkningen i andra länder kan vara olik den i Sverige, för information kontakta Registerenheten på Jordbruksverket.
- 9b. Djur från länder utanför EU utom Norge och Schweiz
När djuren anländer till besättningen ska karantänsveterinären ha kontaktats av djurägaren och vara på plats för att besiktiga djuren. Djur som importerats från land utanför EU ska märkas om med de nya öronbrickorna vid detta tillfälle. Den ursprungliga märkningen får inte avlägsnas.
Den registrerade djurhållaren ansvarar för att djuren blir märkta. Öronbrickor beställs hos Jordbruksverket och djuren ska märkas enligt anvisningar som verket lämnar i varje enskilt fall.
10. Djuren provtas i karantänen. Jordbruksverket häver karantänen efter att provsvaren blivit färdiga och visat att djuren är smittfria.

Registrering

Den som planerar att ta in djur från ett annat land måste vara registrerad för införsel hos Jordbruksverket. Anmälan om registrering ska inkomma senast 7 dagar före första beräknade införseltillfälle.

Blankett för anmälan (D194) kan beställas från dokument- och teleenheten eller hämtas från Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se. Registreringen kostar 500 kronor och gäller under två år från den dag då verket utför registreringen. Betalning sker via faktura som kommer per post.

► *Observera att registreringen inte är ett införseltillstånd*

Anmälan till gränskontrollstation/tullen

Anmälan till tullen ska göras vid gränspassagen. Kontakta lokal tullmyndighet, helst även innan beräknad införsel.

Införsel från ett godkänt tredje land utom Norge och Schweiz– Införsel får endast ske via en godkänd gränskontrollstation. En lista över dessa bifogas med registreringen. Vid införsel från länder utanför EU, ska mottagaren, senast en arbetsdag före djurens ankomst, anmäla införseln till gränskontrollveterinären vid gränskontrollstationen. Observera att i de fall införsel till Sverige från tredje land sker via ett annat EU-land ska anmälan om gränskontroll göras till den gränskontrollstation där sändningen kommer in i EU.

Karantänsförfarande

Karantän

Fåren eller getterna ska genomgå en karantänsbehandling. Under karantänen ska ett antal provtagningar utföras (se under avsnitt djurhälsokrav). Djuren ska under tullkontroll föras direkt från införselorten till karantänen där karantänsveterinären ska befinna sig när djuren anländer. En skriftlig bekräftelse på att djuren fått plats på en karantän som är godkänd av Jordbruksverket ska visas upp för tullen

► *Observera att för att en fastighet eller stall ska bli godkänd som karantän måste den dels ha ett PPN-nummer (produktionsplatsnummer) och vara utformad för att uppnå specifika krav på smittskydd och djurskydd.*

Djuren måste vara kvar i karantänen tills alla nödvändiga undersökningar är klara för alla isolerade djur. Paratuberkulosundersökningen är den mest tidskrävande, med en odlingstid på minst sex månader. Karantänen hävs genom beslut av Jordbruksverket efter slutrapport från karantänsveterinären.

Karantän för tillfälligt bruk gäller varje införseltillfälle

1. Tag kontakt med länsveterinären och diskutera lämplig lokal.
2. Länsveterinären inspekterar och tillstyrker om lokalen kan användas som karantän. I vissa fall kan kontakt med SVA (Statens veterinärmedicinska anstalt) ske. Rapport skickas till Jordbruksverket som beslutar om godkännande eller villkor för godkännande.
3. Länsveterinären föreslår karantänsveterinär.
4. Jordbruksverket godkänner karantänen och utser karantänsveterinär.

Isolering för djur från Danmark och Finland istället för karantän i Sverige

För djur som förs in från Danmark och Finland kan karantänen ersättas av isolering med provtagning i avsändarlandet, förutsatt att djuren är födda i och hela livet har befunnit sig i landet, samt att kraven avseende paratuberkulos uppfylls.

Efter karantänsvistelsen

Vid införsel av får/getter för avel eller produktion får inga klövbärande djur (alltså inte heller exempelvis nötkreatur eller grisar) lämna mottagarbesättningen inom 30 dagar från det att importdjuren lämnat karantänen/isoleringen och kommit till mottagarbesättningen. Undantag kan göras för sändning till slakt efter tillstånd från officiell veterinär.

Djurhälsokrav för införsel

Hälsointyg

Sverige använder EUs officiella hälsointyg. Fåren/getterna ska uppfylla kraven i detta intyg. Intyget ska åtfölja djuren vid införseln. Olika intyg används beroende på om djuren är avsedda för avel, slakt, eller uppfödning för slakt, samt beroende på om djuren förs in från ett land inom EU eller utanför EU. Vid införsel från ett land inom EU eller Norge ska fåren eller getterna vara födda i och sedan födseln ha befunnit sig i något av dessa länder. Djur avsedda för avel ska åtföljas av härstamningsbevis. Djuren ska förutom det standardiserade hälsointyget även åtföljas av eventuella andra kompletterande intyg som krävs enligt föreskrifterna.

Vid import från 3:e länder används oftast EUs standardiserade hälsointyg. Vid importer från 3:e länder behöver det intygas frihet från sjukdomar som inte finns inom EU. För information om dessa ytterligare hälsokrav, kontakta enheten för idisslare och gris.

När behövs intyget

Hälsointyget ska utfärdas av en officiell veterinär i avsändarlandet under det sista dygnet före lastning och i original följa med fåren/getterna. Intyget sparas av importören i minst sex månader. På begäran ska det uppvisas för officiell veterinär. Intyget skickas också som en elektronisk kopia till mottagarlandets myndighet. (TRACES hälsointyg)

► *Kontrollera att avsändarbesättningen uppfyller de villkor som ställs i hälsointyget innan du tar beslut om införsel/import. En sammanfattning av villkoren följer nedan.*

Tilläggsгарantier

Lagstiftningen för införsel är till allra största delen gemensam inom hela EU. För vissa sjukdomar kan dock enskilda länder begära s.k. *tilläggsгарantier*, som ger landets myndigheter rätt att ställa ytterligare krav vid import, för att värna om landets smittskyddsläge. Sverige har tidigare beviljats tilläggsгарantier med avseende på skrapie. Från och med 1 juli 2013 ersätts dessa tilläggsгарantier med andra regler, se avsnitt om skrapie.

De allmänna hälsokraven

Här följer en sammanfattning av de hälsokrav som ingår i EUs officiella hälsointyg och som måste intygas av den officielle veterinären i avsändarlandet.

- Fåren eller getterna får inte ha visat kliniska tecken på sjukdom vid den obligatoriska veterinärundersökningen inom 24 timmar före lastning.
- Djuren ska ha stått på avsändaranläggningen under 30 dagar föregående transport till Sverige, för avelsbaggar gäller 60 dagar. *Inga* får eller getter får ha förts in till avsändaranläggningen under 21 dagar föregående avsändande. Får eller getter får inte ha importerats från *tredje land* på 30 dagar.
- Djuren får inte komma ifrån eller ha varit i kontakt med djur ifrån en anläggning som står under djurhälsorestriktioner, eller vara avsedda för slakt till följd av ett bekämpningsprogram.
- Fåren/getterna får inte komma från ett land som har djurhälsorestriktioner enligt EU för mul- och klövsjuka eller där vaccination mot sjukdomen har förekommit de senaste 12 månaderna.
- Vid införsel från länder utanför EU, utom från Norge, ska djuren uppfylla de ytterligare hälsovillkor som anges i hälsointyget för införsel från tredje land.

Krav som måste uppfyllas för speciella sjukdomar:

Blåtunga

Djur som kommer från ett restriktionsområde för blåtunga i utlandet måste uppfylla olika krav beroende på var ifrån de kommer. Restriktionsområdena och reglerna för förflyttning är komplicerade. Kontakta enheten för idisslare och gris för närmare information om vad som gäller just nu.

Brucellos

- ***Brucella melitensis*: Alla får.** Om exportanläggningen inte är *officiellt brucellosfri* ska två brucellostester (blodprov) utföras med sex veckors mellanrum under isoleringen i ursprungslandet, med negativt resultat. Djuren får inte vara vaccinerade mot brucellos under de senaste två åren, med undantag för hondjur över två år, vaccinerade före sju månaders ålder.
- ***Brucella ovis*, (Smittsam epididymit): Endast baggar avsedda för avel.** Baggarna ska ha befunnit sig på avsändaranläggningen under 60 dagar före avsändandet. Avelsbaggar ska testas genom blodprov högst 30 dagar innan införseln. Även vid karantän i Sverige sker alltså provtagningen i avsändarlandet, innan djuren sänds till Sverige. Om provsvaret visar på infektion får djuren inte föras in i Sverige. Baggarna ska komma från en besättning där inga fall har diagnostiserats under de senaste tolv månaderna.

Smittsam juverinflammation (*Mycoplasma agalactiae*) (smittsam agalakti, smittsam juverinflammation)

Alla djur utom de som är födda i och sedan födseln har befunnit sig i Danmark eller Finland ska undersökas avseende *Mycoplasma agalactiae*, genom blodprovundersökning (serologi). Undersökningen ska utföras tidigast efter två veckor i karantänen i Sverige. Gällande *avelsdjur* får mycoplasma inte ha diagnosticerats på exportanläggningen under de senaste sex månaderna

Pulmonär adenomatos (Jaagsiekte), maedi/visna eller caprin artrit och encefalit (CAE)

Endast får och getter avsedda för avel. Sjukdomarna får inte ha diagnosticerats på exportanläggningen under de senaste tre åren. (För maedi/visna och CAE kan denna tidsperiod reduceras till tolv månader om alla smittade djur slaktats och återstående djur genomgått två negativa tester.)

Djuren får inte heller ha varit i kontakt med djur från en anläggning som inte uppfyller dessa krav. Ägaren till den anläggning djuren kommer ifrån ska skriftligen intyga till intygsskrivande veterinär att det inte funnits några tecken på eller uppgifter om att dessa sjukdomar förekommit i besättningen.

Skrapie – avelsdjur samt får och getter som inte går direkt till slakt.

Nya regler gäller från och med 1 juli 2013. Sverige har ett godkänt utrotningsprogram för skrapie och då gäller följande regler för införsel av får och getter från andra medlemsländer inom EU. Djuren ska komma från en anläggning eller anläggningar (alternativt områden) med försumbar risk för klassisk skrapie enligt Eus officiella klassificering. Avsändarlandet ska säkerställa att alla krav varit uppfyllda i sju år.

Ovanstående krav gäller inte får som är av ARR/ARR genotyp (skrapieresistensen).

Kraven finns i sitt ursprung i Europaparlamentets och rådets förordning 2001/999, bilaga VIII, handel inom unionen. Kraven ska kontrolleras av den officiella veterinären i avsändarlandet.

Paratuberkulos endast får och getter avsedda för avel

Sverige är fritt från paratuberkulos och det innebär att förutom att kraven i hälsointyget ska uppfyllas måste ytterligare krav uppfyllas.

Kravet enligt det officiella hälsointyget innebär att för avelsdjur får paratuberkulos eller pseudotuberkulos (kaseös lymfadenit) inte ha diagnosticerats under de senaste tolv månaderna före införsel (intygas i officiella hälsointyget).

Tilläggskrav:

► Sverige har krav på karantän för uteslutande av paratuberkulossmitta.

Djuren måste när de anländer till Sverige vara i karantän under tiden som de undersöks för paratuberkulos. Undersökning sker genom träckprov. Undersökningen utförs i av Jordbruksverket godkänd karantän i Sverige eller påbörjas före införseln till Sverige, förutsatt att djuren står isolerade från andra djur från provtagningstillfället till exporttillfället. För djur som är födda i och hela livet har befunnit sig i Danmark eller Finland får karantänen ersättas helt av isolering i avsändarlandet.

Avläsning av träckprovet sker tidigast sex månader efter provtagningstillfället. Träckprov tas tidigast då fåren/getterna är ett år. Om något exportdjuren är under ett år görs träckprovsundersökning på modern samt på tio av de djur över ett år som stått längst i besättningen. Om avsändarbesättningens paratuberkulos status under de senaste fem åren är osäker upprepas undersökningen (träckprovtagning) två gånger med tre månaders mellanrum.

Det finns möjlighet att ansöka om dispens för att använda en annan analysmetod som är snabbare än odling, kontakta Jordbruksverket för information.

Sammanfattning av provtagning under karantän/isolering

Sammanfattningsvis, de provtagningar som ska göras under karantänen/isoleringen är (med eventuella undantag beskrivna under varje punkt):

- *Mycoplasma agalactiae* (smittsam juverinflammation, smittsam agalakti). Undersökning sker genom odling samt blodprovsundersökning. Provtagningen sker tidigast efter två veckor i karantänen/isoleringen. Denna provtagning krävs inte på djur som är födda i och sedan födseln har befunnit sig i *Danmark eller Finland*.
- *Brucella melitensis*. Undersökning sker i avsändarlandet genom två blodprov tagna med sex veckors mellanrum. Denna provtagning krävs inte på djur från en enligt hälsointyget *officiellt* brucellosfri besättning och inte heller på djur avsedda för omedelbar slakt. Danmark är officiellt fritt.
- *Brucella ovis* (smittsam epididymit). Avelsbaggar testas genom blodprov högst 30 dagar innan införseln. Provtagningen sker alltså i avsändarlandet innan baggarna sänds till Sverige, *även* vid karantän i Sverige. Baggarna ska ha stått på avsändaranläggningen i minst 60 dagar innan avsändandet, och inga får eller getter får föras in till anläggningen under 21 dagar föregående avsändande. Provtagningen sker med fördel under dessa 21 dagar, för att minska risken för att djuren infekteras efter provtagningstillfället.
- Paratuberkulos (*Mycobacterium avium* subspecies *paratuberculosis*). Undersökning sker genom träckprov. Om något exportdjur är under ett år kan träckprovtagning ske på moderdjuret samt på tio av de djur över ett år som stått längst i besättningen. Om avsändarbesättningen inte, såvitt känt, varit fri från paratuberkulos under de senaste fem åren upprepas undersökningen (träckprovtagning) två gånger med tre månaders mellanrum.
- Provtagning mot andra sjukdomar kan beslutas av jordbruksverket beroende på det aktuella hälsoläget i ursprungslandet.

Kontrollera med Jordbruksverkets enhet för idisslare och gris att listan över nödvändiga provtagningar är aktuell, innan ni påbörjar karantänering/isolering och provtagningar.

Svenska Djurbönders Smittskyddskontroll, SDS

Näringens egen importkontroll verkar för att förhindra att sjukdomar som inte speciellt regleras genom EU-lagstiftningen kommer in i landet. För mer information kontakta Ebba Schwan, tfn 0498-28 39 82, fax 0498-531 35, mailadress ebba.schwan@gardochdjurhalsan.se .

Transport

Bestämmelser om transport av levande djur finns i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur SJVFS 2010:2. Internationella transporter rådets förordning om skydd av djur under transport EG/1/2005. För information kontakta enheten för idisslare och gris eller se vår webbplats www.jordbruksverket.se.

Märkning av djur

Djur som du för in från ett land inom EU ska behålla sin ursprungsmärkning. Du ska inte märka dessa djur med svenska öronbrickor. Djuren ska vara märkta både elektroniskt och med en vanlig öronbricka. Den elektroniska märkningen i andra länder kan vara olik den i Sverige, för information kontakta Registerenheten på Jordbruksverket.

Djur som du importerar från ett land utanför EU ska du märka med röda importbrickor som beställs från Jordbruksverket. Brickorna ska beställas av den registrerade djurhållaren som också kan utföra själva märkningen. Vid märkningen får en av originalbrickorna avlägsnas om båda brickorna har samma information. Om djuren ska gå direkt till slakt inom fem arbetsdagar efter veterinärkontrollen är det dock inte nödvändigt att märka djuren med importbrickor.

Observera att djur som förs in för slakt måste slaktas inom ett dygn efter ankomsten till slakteri, enligt svenska bestämmelser.

Införselkrav finns i:

- ❑ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1994:224) om införsel av får och getter (senaste omtryck genom SJVFS 2009:39, saknummer J 20).
- ❑ Rådets direktiv av den 28 januari 1991 om djurhälsovillkor för handeln med får och getter inom gemenskapen (91/68/EEG). (Ett antal ändringar är gjorda sedan den ursprungliga versionen, införlivad i föreskrift 1994:224, se ovan.)

- ”TSE-förordningen”, dvs. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 999/2001 av den 22 maj 2001 om fastställande av bestämmelser för förebyggande, kontroll och utrotning av vissa typer av transmissibel spongiform encefalopati. (Observera att ett antal ändringar och tillägg har tillkommit sedan originaldokumentet skrevs 2001.)
- Kommissionens förordning (EG) nr 1266/2007 om tillämpningsföreskrifter till rådet direktiv 2000/75/EG när det gäller bekämpning och övervakning av bluetongue och restriktioner för förflyttning av vissa djurarter som kan smittas av bluetongue.

Informationsbroschyr om märkning och registrering:

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/farochgetter/markningjournalforingochregistring.4.7409fe2811f8e7990b8800067.html>

Föreskrifter och förordningar finns i ”Veterinära författningshandboken” på Jordbruksverkets hemsida www.jordbruksverket.se under rubriken *Författningar* samt under rubriken *Djur och veterinär/In- och utförsel av levande djur/Jordbrukets djur*. Föreskrifter kan också beställas från Jordbruksverket.

Bilaga: Rekommendationer för isolering i utförsellandet

Bilaga 1

Rekommendationer för isolering i utförsellandet

Djuren ska uppställas i en separat, rengjord och desinfekterad samt gnagar- och fågelsäker byggnad, på minst 50 meters avstånd från andra djur/övriga djur i besättningen. Inga nya djur får tillföras byggnaden under isoleringsperioden.

- Foder och strö ska lagras upp i lokalen före isoleringsperiodens början. Rengjorda och desinfekterade redskap ska ställas in i byggnaden. Material eller redskap som varit i direkt eller indirekt kontakt med andra djur får inte tillföras isoleringen.
- Personal får inte ha hand om djur från andra gårdar än den varifrån utförseln ska ske. Särskilda skyddskläder och skodon ska användas vid arbete i isoleringen. Handtvätt och desinfektion ska ske före tillträde till isoleringen.
- Informationsskylt - Obehöriga äga ej tillträde till isoleringsbyggnaden. Officiell veterinär ska innan isoleringen påbörjas samt under denna kontrollera att ovanstående krav är uppfyllda.
- Slutförd isolering ska skriftligen intygas av den officiella veterinären innan djuren förs in i Sverige.